

Interviu

Daugiau, kaip prieš dešimtmetį paliko Lietuvą berniukų ir jaunuolių choro „Ažuoliukas“ meno vadovas Hermanas PERELŠTEINAS. Maža kas Lietuvoje žinojo apie tokio nelaukto sprendimo priežastis. Beveik visą tą laikotarpį šio žmogaus pavardę vengė minėti laikraščiai, radijas, televizija. Net per choro kūrybinės veiklos 25 metų jubiliejus iškilmingą vakarą vedėjai stengėsi išvengti ją paminėti. Šiomet „Ažuoliukas“ šventė savo 30-metį. Į iškilmes atvyko ir visų choristų mylimas maestro. Susitinkome su juo ir mes.

— Jums išvykus iš Lietuvos, niekas nenorėjo aiškinti priežasčių. Gal galėtumėte jas pasakyti dabar?

— 1979 metais aš jaučiausi labai pavargęs. Vis daugiau „Ažuoliuko“ koncertų metu chorui diriguodavo Vytautas Miškinis. Kai kam dabar atrodo, jog tuo metu jį norėjau patikrinti, kaip bū-

— Teko girdėti, kad Amerikoje Jūs taip pat turėjote subūręs berniukų chorą.

— Taip, buvau subūręs chorą Niu Jorko žydų centre. Tai buvo nelengvas darbas. Turėjome ir šiokių tokių pasiekimų: koncertavome Niu Jorko salėse, Europoje, dalyvavome festivaliuose. Po to mane ištiko tas nelaimingas infarktas. Supratau, kad vadovauti chorui bus per sunku. Berniukus palikau dviem savo asistentams — labai geriems muzikantams, tačiau jie nesugebėjo jo išlaikyti.

— Ar labai skiriasi mūsų vaikai nuo amerikiečių?

— Sunku būtų vertinti apibendrintai. Man pasirodė, kad amerikiečiai labiau gyvesni, anksčiau išsivystę pragmatiškai, tačiau tokie pat išdykę. Sunku buvo įvesti kokią nors discipliną. Ten vaikai daugiau „nori“ negu „privalo“. Nors man patinka, kad amerikiečiai nuo pat mažens pratina savo vaikus savarankiškumo, galvoti, klausti, nebijoti prieštaurauti mokytojui. Galbūt lietuviams la-

PAULIAUS LILEIKIO fotomontažas

RYTAS STASELIS

„MAŽOJI LIETUVA“, 1990-04-26, Nr. 16 (55)

H. PERELŠTEINAS SVEČIUOSE PAS „AŽUOLIUKĄ“

simąjį choro vadovą man išvykus. Man tuomet jAV tikrai buvo sunku. Prisidėjo keletas „slidžių“ priežasčių. Aš esu žydas. Dar tais laikais Tarybų Sąjungoje buvo antisemitinių nuotaikų. Man norėjo padaryti kažkokiu pavyzdžiu, atseit, Perelšteinas — žydas, tačiau, kokias jis turi sąlygas darbui, kaip visi jį myli! Man tai labai nepatiko. Tuo metu labai nesmagiai pasijutau savo pagrindiniame darbe — Lietuvos konservatorijoje. Man buvo norima siūlyti katedros vedėjo vietą, tačiau šio pasiūlymo aš nesulaukiau, nes kadaise buvau ištremtas. Galbūt tuo metu aš būčiau atsisakęs, bet jaučiausi už savo triušą nepakankamai įvertintas. Į Ameriką labai kvietė atvykti ir brolis. O tuo metu beveik visi mano giminės gyveno užsienyje, ir aš bet kuriuo metu norėjau juos pamatyti. Tuometinėje Tarybų Sąjungoje tai buvo neįmanoma. Man vis atsakydavo, kad reikia iškvietimo. Sunku buvo palikti „Ažuoliuką“, tačiau dėl choro buvau ramus, nes labai pasitikėjau savo mokiniu Vytautu Miškiniu. Dabar matau, kad neapsirikau — jis puikiai išvystė choro galimybes, kurios buvo mano svajonėse.

biau būdingas santūrumas. Amerikiečiai jo turi mažiau. Tačiau ši savybė man patinka. Ten dirbti buvo sunkiau, bet pavyko įskiepyti kažką gero. Su buvusiais choristais susitinku ir dabar.

— Man buvo labai netikėta, kai sužinojau, kad Jūs ten dirbate chemijos, biologijos mokytoju.

— Aš visuomet svajoju būti gydytoju. Tai teliko svajonė. O šias disciplinas studijavau tremtyje. Ten pedagoginį institutą baigiau „raudonu“ diplomu. Amerikoje surasti muziko darbą nepavyko, nepaisant to, kad turėjau žymių Sąjungos muzikantų, kompozitorių rekomendacijas. Vienoje mokykloje pradėjau dirbti vokiečių kalbos mokytoju, o vėliau pradėjau dėstyti biologiją, anatomiją ir higieną. Čia dirbu ir dabar. Tai maža mokykla Niu Jorko Manheteno rajone — privati ir skirta padėti jaunimui įsivieinti sunkiai įkandamas disciplinas. Už mokslą reikia brangiai mokėti — vienam moksleiviui per metus tai kainuoja apie 12 tūkstančių dolerių. Tačiau su mokyklos diplomais vaikai gali įstoti į bet kurią JAV koledžą ar universitetą. Dir-

bu penkias dienas per savaitę, tačiau tu riu ris mėnesius atostogų. Kiek vėliau pradėjau dėstyti viename žydų universitete muzikinius pradmenis norintiems išmokyti fortepijono, vokalo, solfedžio, vadovauju ir nedidelei choro klasei. Darbo užmokestis nėra didelis, bet man pragyventi užtenka. O šiaip dirbu daug, pavargstu, tačiau jaučiu didelį malonumą, kad galiu būti kažkam naudingas. Nors mano amžiaus žmonės Amerikoje retai bedirba. O aš dirbu tai, kas man suteikia malonumą, ir jokios šlovės, kuri buvo Lietuvoje.

— Na, o koks Jums pasirodė šandieninis „Ažuoliukas“?

— Aš girdėjau choro įrašus Amerikoje, kuriuos man atsiuntė V. Miškinis. Jie labai aukšto lygio. „Ažuoliukas“ turi žymiai didesnių galimybių dainuoti, nei prieš dešimt metų. Aš žinau, kad po mano išvykimo prasidėjo kalbos, neva, „Ažuoliukas“ be Perelšteino žuvo. Tiesa, galėjo būti laikinas nuosmūkis. Bet choras nežuvo. Aš labai vertinu tai, ką pamaciau Lietuvoje. Aš visada norėjau, kad „Ažuoliukas“ būtų panašus į dabartinį.

— Ačiū Jums už pokalbį.